

Marta MACEŁKO, Joanna URBISCH

Politechnika Śląska

Wydział Organizacji i Zarządzania

STRATEGIA MIASTA KREATYWNEGO – WIELOŚĆ ZNACZEŃ, WIELOŚĆ PROBLEMÓW¹

Streszczenie. Artykuł koncentruje się na problematyce rozwoju miasta. Szukając odpowiedzi na pytanie, jaki kierunek rozwoju jest właściwy, trzeba uwzględnić różnorodność rzeczywistości miasta i konieczność podejścia kompleksowego. Założeniem jest to, że miasto jest wspólnotą polityczną, społeczną i gospodarczą, która powinna być przyjazna dla wszystkich użytkowników. Zgodnie z nim przedstawiono pokrótce koncepcje miasta kreatywnego, europejskiego i uczącego się oraz zbieżne z nimi założenia *local governance* i rewitalizacji. Na przykładzie miasta Bytomia podkreślono, że zawężanie się tylko do koncepcji miasta kreatywnego, bez horyzontalnego wykorzystania wszystkich czynników, może negatywnie wpłynąć na rozwój miasta.

Słowa kluczowe: miasto kreatywne, rewitalizacja, *local governance*, rozwój lokalny.

CREATIVE CITY STRATEGY – AMBIQUITY, MANY PROBLEMS

Summary. The article focuses on the problems of the city's development. The question, which direction of development is appropriate, we need consider the diversity of the reality of the city and comprehensive approach to city problems and opportunities. The assumption is that the city is political, social and economic community and should be beneficial for all local actors. According to it, Authors present concepts: creative city, european city, learner city, revitalization and local governance. The article also describes the city of Bytom, emphasised that using only creative city concept, with non of all of the above, could adversely affect the development of the city.

Keywords: creative city, revitalization, local government, local development.

¹ Niniejsza publikacja zawiera wyniki badań realizowanych w ramach projektu pt. „Modele zarządzania wiedzą w sieciach i klastrach przemysłów kreatywnych w Polsce oraz krajach UE”. Projekt został sfinansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki przyznanych na podstawie decyzji numer DEC-2012/07/B/HS4/03016.

Celem artykułu jest wykazanie, że koncepcja miasta kreatywnego nie może być zawężana do problematyki klasy kreatywnej, przemysłów kultury czy tworzenia kreatywnej atmosfery (przy lekceważeniu konieczności rewitalizacji miasta), lecz jest nierozzerwalnie powiązana ze sposobem współzarządzania miastem – *public governance* – oraz musi uwzględniać założenia miasta uczącego się, miasta *smart* opartego na inteligencji, miasta europejskiego. Rozwój lokalny powinien dążyć przede wszystkim do tego, aby miasto było przyjazne dla swoich użytkowników, wszystkich, a nie tylko wybranych grup czy jednostek. Popularna idea miasta kreatywnego może się wiązać z niebezpieczeństwem tworzenia miasta dla wybranych lub podejmowania modnych działań, które nie miałyby szans sukcesu bez odpowiedniego poziomu infrastruktury, ze zdegradowanymi przestrzeniami czy bez systemowej współpracy przedstawicieli wszystkich elementów modelu poczwórnej helisy.

1. Miasto atrakcyjne dla użytkowników – czy tylko kreatywne?

Różnorodność, wielowymiarowość, stan ustawicznej nierównowagi rzeczywistości miasta powoduje to, że nie istnieją proste recepty, lecz konieczne jest wypracowanie kompleksowych koncepcji zarządzania nim [3, s. 21-56]. Miasto nie jest samotną wyspą, dbając o swój rozwój, powinno odnosić korzyści z funkcjonowania w większej sieci (na przykład konurbacji, regionalnej, krajowej, globalnej). Środowisko przyjazne rozwojowi innowacyjnemu charakteryzuje się specjalizacją produkcji, specyficznym dla danego obszaru podziałem pracy, atmosferą sprzyjającą generowaniu wiedzy, przedsiębiorczości, kreatywności i innowacji, obecnością wielu różnych instytucji [6, s. 41]. Przed władzami lokalnymi stoi zadanie, jak wykorzystać to, że miasto jest kompleksową siecią relacji, która częstokroć określa wizerunek miasta oraz specyficzną wewnętrzną reprezentację. Sieci relacji określają również statusy uczestników, ich przynależności. Synergia i kolektywne procesy uczenia się stymulują zaś innowacyjny rozwój lokalny [4, s. 3]. Środowisko lokalne i regionalne nie determinuje innowacyjnego potencjału organizacji, lecz silnie wpływa na niego. Postuluje się, by środowisko to spełniało wiele wymogów, by było przyjazne innowacyjnemu i kreatywnemu rozwojowi układu lokalnego. Przez środowisko innowacyjne rozumie się przestrzeń, w której występuje koncentracja innowacyjnych przedsiębiorstw oraz ośrodków innowacyjnych [2]. Innowacyjne i konkurencyjne miasto jest atrakcyjne zarówno dla pracodawców, pracowników, jak i konsumentów, potrafi optymalnie wykorzystywać swoje zasoby, jest dostępne dla interesariuszy z zewnątrz poprzez sieć połączeń, ma dużą zdolność adaptacji, przejawiającą się w otwartości na nowe idee [8, s. 231-236].

2. Wskaźniki *urban governance*

Idea kreatywnego miasta musi być oparta na idei współzarządzania. C. Landry twierdził, że kreatywność i innowacyjność nie są wyłączną domeną kultury lub branż technologicznych, lecz raczej sposobami poprawy politycznych i społecznych mechanizmów wciąż zbyt mało badań jest na temat związków *governance* z kreatywnością [9]. Kreatywność i *governance* przeplatają się wzajemnie. Kreatywność metod wykorzystywanych we współzarządzaniu wpływa na pojawienie się nowych możliwości, dynamika zaś samego *governance* pobudza kulturową i gospodarczą kreatywność aktorów [7, s. 11-20]. Można wyróżnić wskaźniki miejskiego współzarządzania – *urban governance*. Należą do nich: samodzielność finansowa lokalnych władz, w tym: zdolność do decydowania o wykorzystaniu lokalnych zasobów finansowych, zasady rozdziału środków finansowych, źródła dochodów lokalnych, samodzielność w pozyskiwaniu środków z rynków kapitałowych; samodzielność polityczna lokalnych władz – stopień decentralizacji, w tym: stopień oddalenia od mieszkańców, przedstawiciele mniejszości w wybieralnych ciałach samorządowych, stopień kontroli nad lokalną władzą, zakres i stopień uczestniczenia w rządzeniu miastem przez przedstawicieli wszystkich grup aktorów lokalnych; lokalne *government*, w tym: wysokość wynagrodzeń i system awansowania w administracji samorządowej, ukryta wiedza mieszkańców o władzy lokalnej, jej strukturze, możliwościach i sposobie sprawowania; planowanie i prognozowanie, w tym: kwestie związane z przeprowadzaniem przetargów na usługi komunalne, relacje władzy samorządowej z administracją wojewódzką i na szczeblu krajowym, wielkość rocznego budżetu, źródła lokalnych przychodów, przejrzystość lokalnych podatków; zdolność lokalnej administracji do reagowania, w tym: liczba podmiotów obsługiwanych przez samorząd, dostęp społeczności lokalnej do uczestniczenia w realizacji poszczególnych etapów polityki lokalnej, delegowanie usług publicznych, praktyka wysłuchań przedstawicieli różnych grup etnicznych i o różnych dochodach, wykorzystywanie mechanizmu mediacji w konfliktach na szczeblu lokalnym; *empowerment* – upodmiotowienie społeczności lokalnej, w tym: partycypacja aktorów lokalnych w sprawach lokalnych, kapitał finansowy grup uczestniczących w planowaniu i podejmowaniu decyzji, równość dostępu do edukacji i informacji, zbieranie informacji na temat odmienności potrzeb kobiet i mężczyzn, dostęp członków różnych grup do różnego rodzaju lokalnych aktywów, stopień determinacji poszczególnych grup do zarządzania zasobami, zakres swobód obywatelskich, liczba organizacji zajmujących się tematyką płci, możliwość realizacji podstawowych potrzeb przez mieszkańców; skuteczność władz lokalnych, w tym: badania nad satysfakcją odbiorców usług, zdolność administracji do świadczenia usług, przychody/wydatki do/z kasy publicznej na jednego mieszkańca, poziom rozwoju gospodarczego (produkt lokalny, inteligentna specjalizacja lokalna), jakość środowiska; wolność, uczciwość, sprawiedliwość, w tym: włączanie grup wykluczonych w procesy konsultacji spraw lokalnych, alokacja zasobów, z których korzystają bogaci lub biedni, dostęp do usług podstawowych dla grup defaworyzowanych, dystrybucja efektów rozwoju gospodarczego, praktyki dotyczące

wysłuchań publicznych, działalność mediów lokalnych, różnice w poziomie kapitału materialnego użytkowników miasta; odpowiedzialność i przejrzystość, w tym: rzetelność w egzekwowaniu prawa, przejrzystość przepisów, procedur i obowiązków, przepisy dotyczące dostępu do informacji i zasady ujawniania informacji, kodeksy etyczne stowarzyszeń branżowych; perspektywy na przyszłość, w tym: lokalny plan rozwoju, cele budżetowe, plany finansowe, wizja i misja miasta wraz z planami strategicznymi, perspektywa gender, prognozowany wzrost przychodów (ogółem i *per capita*); partycypacja, w tym: rola kluczowych grup w planowaniu, podejmowaniu decyzji, wdrażaniu, monitorowaniu i ocenie polityki lokalnej, wolność działalności mediów lokalnych, odsetek mieszkańców biorących udział w wyborach w podziale na płeć i przynależność do grupy społecznej, praktyka publicznych dyskusji nad kluczowymi kwestiami, praktyka wykorzystywania referendum lokalnego, działalność stowarzyszeń; sektor prywatny, w tym: obszary działania NGO, wpływ przedsiębiorców i NGO na stanowienie prawa lokalnego, przewidywalność zmian w działalności instytucji publicznych, wiarygodność ustalonych dla biznesu i NGO zasad działania; bezpieczeństwo, w tym: liczba przestępstw, poczucie bezpieczeństwa, stopień korupcji, dochody na głowę mieszkańca, koszty działania służb i instytucji publicznych, praktyki związane ze zrównoważonym rozwojem, liczba zatrudnionych w sektorze usług, liczba zatrudnionych w administracji; społeczeństwo obywatelskie, w tym: wymagania dotyczące NGO, pozycja lokalnych autorytetów, tradycja działania we wspólnym interesie publicznym, liczba NGO; planowanie i zarządzanie, w tym: zakres odpowiedzialności administracji lokalnej za świadczone społeczności usługi [20].

Organizacja Narodów Zjednoczonych natomiast posługuje się koncepcją Good Urban Governance, służącemu dobrostanowi obywateli miasta. Miasto w tym ujęciu jest przede wszystkim dla obywateli, gdzie jest równy dostęp do korzyści wynikających z bycia mieszkańcem miasta niezależnie od płci. Dobrami niezbędnymi i takimi, które powinny być zapewnione każdemu, są: odpowiednie schronienie, bezpieczeństwo publiczne, czyste środowisko, opieka zdrowotna, edukacja, pożywienie, zatrudnienie, mobilność.

3. Miasto europejskie uczące się, oparte na inteligencji i kreatywne

Warto sięgnąć do pojęcia miasta europejskiego, którego polityka aktywnie i skutecznie przeciwstawia się niebezpieczeństwom wykluczenia społecznego i innym płynącym z globalizacji, a wspiera integrację społeczną swoich użytkowników – wszystkich, a nie tylko wybranych [13, s. 28-34]. Model miasta europejskiego opiera się na założeniu, że jest ono wspólnotą polityczno-społeczno-gospodarczą, której członkowie nie tylko współegzystują, lecz także są połączeni wieloma różnymi relacjami, wchodzą w wiele interakcji. Co również ważne, takiego miasta nie zawłaszczają podmioty najsilniejsze ekonomicznie, jego rozwój jest zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz wartości kultury europejskiej. Takie miasto ma przyczynić się do rozwoju nowoczesnego społeczeństwa, gospodarki rynkowej,

demokracji, indywidualizmu aktywnych obywateli. Miasto jest „społecznym podmiotem kolektywnym”, które dla swego istnienia wymaga aktywności, realnego zaangażowania swoich użytkowników [3].

Inną koncepcją miasta atrakcyjnego dla aktorów lokalnych jest miasto uczące się, które skutecznie konkuruje na krajowym rynku wiedzy. Jest to miasto dysponujące wysokiej jakości kapitałem ludzkim, infrastrukturą produkcyjną, infrastrukturą podstawową i komunikacyjną, cechujące się wysokim poziomem kapitału społecznego, efektywnością działania instytucji publicznych oraz łatwością prowadzenia biznesu, przyjaznością dla przedsiębiorców. Zdolność miasta do uczenia się scharakteryzowano jako możliwą determinantę przyszłości miasta, gdyż skutkuje ona możliwościami przyciągania klasy kreatywnej, ludzi przedsiębiorczych. Równie ważne są innowacyjność i wiedzochłonność działających w mieście przedsiębiorstw – stopień koncentracji geograficznej przedsiębiorstw opartych na wiedzy jest pochodną stopnia ich wiedzochłonności [1, s. 291-317]. W celu oceny, czy dane miasto jest miastem uczącym się, stworzono Indeks Miast Uczących się, składający się ze wskaźników: Infrastruktura produkcyjna; Kapitał ludzki; Infrastruktura podstawowa i komunikacyjna; Łatwość prowadzenia biznesu [5].

Jeszcze innym konceptem miasta jest miasto inteligentne, inwestujące w kapitały ludzki i społeczny oraz w infrastrukturę (tradycyjną i opartą na IT), kreujące zrównoważony wzrost gospodarczy i budujące wysoką jakość życia, mądrze zarządzające swoimi zasobami naturalnymi oraz oparte na idei *governance* [15]. Inteligencja miasta jest skutkiem działania wielu różnych czynników, takich jak infrastruktura, poszanowanie środowiska naturalnego, stopień wykorzystywania ICT zarówno przez mieszkańców, jak i przez administrację samorządową, jakość kapitału ludzkiego i społecznego, poziom kapitału kreatywnego oraz zdolność tworzenia wiedzy [19]. Wśród tych wszystkich elementów kluczowi są mieszkańcy miasta – świadomi, niezależni, samodzielni, którzy „prowadzą życie miejskie wysokiej jakości” [14]. Należy zwrócić uwagę, że nie wystarczy sam poziom jakości życia, ale życia miejskiego. Wynika stąd postulat aktywności mieszkańców w życiu politycznym, społecznym, gospodarczym, kulturalnym miasta, zaangażowania w jego sprawy, nawiązywania i utrzymywania relacji ze współmieszkańcami.

Miasto jest wspólnotą, ale i środowiskiem – składającym się z użytkowników, z ich wytworów w określonej przestrzeni geograficznej. Miasto kreatywne nie jest również miastem zamkniętym dla użytkowników. Miasto rozwija się w opierając się na swoim środowisku, które powinno odpowiadać określonym wymaganiom. Kreatywne środowisko miasta składa się z funkcjonującej na jego terenie działalności przemysłów kreatywnych, kreatywnych ludzi (nie tylko mieszkańców), spełniających kryteria kreatywności miejsc – przestrzeni oraz twardej i miękkiej infrastruktury, sprawiającej, że w mieście jest wygodnie przebywać, niezależnie od tego, w jakim charakterze (mieszkańca, przedsiębiorcy, pracownika etc.). Kreatywnymi przestrzeniami są miejsca potrzebne użytkownikom miasta do życia, pracy, wymiany informacji, interakcji, promocji idei. A. Zaborska-Jagiello przestrzeniami kreatywności nazywa miejsca, w których przedmioty kultury są wytwarzane,

eksponowane i konsumowane [27]. Jeśli przedmiotem działania przemysłów kreatywnych są nie tylko dobra kultury, lecz także te, które powstają dzięki indywidualnej kreatywności i talentowi, oparte na prawach własności intelektualnej, to przestrzeniami kreatywności są te miejsca w układzie miasta, w których odbywa się aktywność wykorzystująca potencjał kreatywny aktorów lokalnych. Miastem kreatywnym jest takie, które swoją przewagę konkurencyjną buduje na podstawie kreatywności [12, s.179-188]. Każde miasto, nie tylko realizujące strategię kreatywną, jest ewoluującym organizmem ze swoistą energią – fizyczną, kreatywną i intelektualną [17].

4. Kreatywność albo rewitalizacja *versus* rewitalizacja i kreatywność

Polskie miasta bardzo chętnie deklarują, że są lub chcą być miastami kreatywnymi i formułują swoje strategie rozwoju kreatywnego. Częstokroć są to miasta z ogromnymi problemami społecznymi (jak na przykład Łódź). Czy dla takich miast najważniejszym wyzwaniem staje się rewitalizacja czy kreatywność? Możliwe są scenariusze następujące: miasto chce stać się miastem kreatywnym, przy jednoczesnej realizacji strategii rewitalizacji; miasto najpierw dokonuje rewitalizacji, potem za cel przyjmuje stanie się miastem kreatywnym; miasto chce stać się miastem kreatywnym, negując albo zaniedbując potrzebę rewitalizacji; miasto realizuje strategię rewitalizacji i kreatywnego rozwoju, traktując ją jako nadmiarową i niepotrzebną. Rewitalizacja miasta jest wieloletnim kompleksowym, skoordynowanym procesem przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych realizowanym w jego obszarze. Inicjatorem rewitalizacji jest lokalny samorząd, który w ten sposób chce wyprowadzić miasto z kryzysu przez nadanie nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do rozwoju lokalnego, proces rewitalizacji opiera się na wykorzystywaniu uwarunkowań endogennych miasta [26]. P. Lorens zaproponował takie obszary rewitalizacji, jak: urbanistyczno-architektoniczny, techniczny (dotyczące jakości struktur miejskich, jak na przykład infrastruktury technicznej i drogowej), społeczny, ekonomiczny, środowiskowy [10]. Rewitalizacja charakteryzuje się kompleksowością działań ukierunkowanych na polepszenie jakości przestrzeni publicznych, dbałość o dziedzictwo kulturowe, połączonych z działaniami na rzecz rozwoju gospodarczego i społecznego, w tym rozwiązywanie problemów społecznych; nie może dotyczyć tylko działań polepszających jakość przestrzeni architektonicznej i infrastruktury miasta [11].

5. Bytom – jakim miastem chce, jakim może zostać?

Bytom jako jedyne miasto w Polsce został „wyróżniony” niedawno na forum globalnym – telewizja Al Jazeera nakręciła o nim film, jako o mieście umierającym [21]. W rankingu miast uczących się Bytom zajął 59 miejsce na 66 miast, nie jest więc miastem, które się uczy, nie

potrafi wykorzystywać i generować wiedzy, nie jest przyjazne i mieszkańcom ani przedsiębiorcom. Ma najwyższą stopę bezrobocia strukturalnego w woj. śląskim (w maju 2015 roku stopa bezrobocia wynosiła 18,2% przy średniej dla województwa 9,2%) [16]. Czynniki utrudniającymi rozwój lokalny są: kurczenie się miasta wskutek stałej utraty mieszkańców, regres gospodarczy, brak miejsc pracy, upadek przemysłów tradycyjnych i pogłębiający się dystans pomiędzy branżami wiedzochłonnymi i kreatywnymi, zła jakość życia, negatywny wizerunek miasta, słaba korelacja pomiędzy rozwojem kultury i rozwojem przemysłów kultury, mała atrakcyjność miasta dla twórców jako miejsca zamieszkania i pracy oraz brak przestrzeni dla twórców, niski popyt mieszkańców na dobra kultury, zła jakość głęboko zdegradowanej przestrzeni miasta, regres funkcji w kluczowych przestrzeniach miasta [22; 23].

Bytom został, obok Łodzi i Wałbrzycha, wybrany do grupy miast, w których zostanie przeprowadzony pilotażowy projekt rewitalizacji, który ma posłużyć stworzeniu Narodowego Planu Rewitalizacji. O wyborze zdecydował wysoki stopień koncentracji problemów społeczno-gospodarczych. Działanie rewitalizacyjne będą się koncentrować w sześciu dzielnicach miasta, projekty infrastrukturalne będą dotyczyły działań w infrastrukturze mieszkaniowej i użyteczności publicznej oraz działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego. Fakt objęcia Bytomia programem pilotażowym niekorzystnie świadczy o skuteczności polityki realizowanej przez władze samorządowe, a sformułowanej między innymi w Strategii rozwoju Bytomia 2020+, Programie rewitalizacji Bytomia na lata 2007-2020 oraz Strategii rozwiązywania problemów społecznych. Zaprogramowane działania władz nazwano „odnową Bytomia”. „Odnowa Bytomia” ma się opierać na współpracy wielosektorowej, w której inicjatorem i liderem będą lokalne władze samorządowe [25]. Bytom docelowo ma być miastem „pełnym ludzi, odnowionym, przyjaznym mieszkańcom i turystom, a przede wszystkim: kreatywnym i innowacyjnym”. Ma się stać miastem kreatywnym, innowacyjnym, opartym na zrównoważonym rozwoju i współpracy podmiotów czterech sektorów.

Bytom ma stać się ośrodkiem rozwiniętej, indywidualnej aktywności mieszkańców, wiążących z miastem przyszłość swoją i swoich rodzin oraz silnych społeczności lokalnych o ukształtowanym poczuciu wspólnoty losów [22].

Program rewitalizacji Bytomia na lata 2007-2020 stwierdza, że cały obszar miasta zasługuje na objęcie go zakresem programu. Jest to spowodowane rozległymi negatywnymi skutkami eksploatacji górniczej, rzutującymi na zasoby mieszkaniowe, infrastrukturę komunalną i środowisko naturalne, sytuacją gospodarczą miasta, będącą wynikiem likwidacji branż górniczej, hutniczej oraz pokrewnych, strukturalnym bezrobociem i zjawiskiem wykluczenia społecznego oraz zagrożeniem utraty dziedzictwa kulturowego i przemysłowego miasta. W Programie stwierdzono, że dla odrodzenia gospodarczego i społecznego miasta warto wykorzystać jego potencjał kulturalny. Wśród działań, które mają zostać podjęte, trzeba wyróżnić powstanie Klastra Przemysłów Kreatywnych oraz Bytomskiego Klastra Rewitalizacji. Jeżeli działalność wspomnianych klastrów będzie działalnością rzeczywistą,

skuteczną, niepozostającą jedynie w sferze deklaratywnej, Bytom ma szansę na zmianę z miasta zapóźnionego w miasto nowoczesne.

Konieczne jest zbudowanie nowych fundamentów ekonomicznych miasta, kreatywnych aktywności, opartych na nauce i kulturze, warunków dla pobudzenia przedsiębiorczości ludzi młodych i mieszkających w kryzysowych dzielnicach, oferty rezydencjalnej dla „nowej generacji kapitału ludzkiego” (prawdopodobnie należy przyjąć tu rozumienie klasy kreatywnej). Jednocześnie zakłada się stworzenie z Bytomia miasta europejskiego, uczącego się i kreatywnego, wzmacniającego swoją inteligencję i będącego wspólnym dobrem wszystkich jego użytkowników. Aktywność społeczeństwa obywatelskiego, skuteczne zapobieganie wykluczaniu społecznemu, wysoki poziom kapitałów ludzkiego, społecznego, kreatywnego, efektywnie działające władze, sprzyjanie przedsiębiorcom, koncentracja organizacji opartych na wiedzy, skuteczność całej społeczności w rozwiązywaniu problemów społecznych – te wszystkie charakterystyki wykraczają poza definicję miasta kreatywnego. Osiągnięcie ich nie będzie możliwe lub będzie znacznie utrudnione bez odnowy przestrzeni publicznych oraz uruchomienia procesów rozwiązywania zagrażających rozwojowi miasta problemów społecznych. Drugą kwestią determinującą sukces miasta jest wykształcenie modelu współpracy wielosektorowej. Przedstawione w artykule działania są inicjowane odgórnie. Przed władzami lokalnymi staje wyzwanie zapewnienia warunków funkcjonowania lokalnego *governance*, tak by wszyscy aktorzy lokalni mogli miastem współzarządzać.

6. Podsumowanie

Współczesne koncepcje zarządzania miastem nie zdejmują z lokalnych władz odpowiedzialności, choć dostrzegają konieczność podzielenia się władzą. Obecnie rola administracji publicznej została przeformułowana. „Prawo do miasta” mają wszyscy jego użytkownicy, a więc opierając się na rozwiązaniu przyjętym w modelu poczwórnej helisy, którą tworzą sektor biznesu, edukacji, społeczeństwa obywatelskiego i administracji publicznej. Zarządzanie miastem oznacza współzarządzanie nim, a władze lokalne odpowiadają za stworzenie i zapewnianie warunków do tego, by było ono urzeczywistniane.

Artykuł odwołując się do pojęcia kreatywności, nie traktuje go jednak jako cudownego rozwiązania, celu samego w sobie. Częstotliwość występowania słowa „kreatywność” w naukach zarządzania, deklaracje włodarzy lokalnych o budowaniu miast kreatywnych - mogą wywołać wrażenie, że jest to moda, która za jakiś czas ustąpi miejsca innym. Tymczasem kreatywność w rzeczywistości miejskiej nie ogranicza się do nazwania miasta kreatywnym, do poczynienia wysiłków pozyskania klasy kreatywnej przy lekceważeniu pozostałych użytkowników. Obejmuje ona zagadnienia: *governance*, rewitalizacji, kreatywności kulturowej oraz ekonomicznej grupowych i indywidualnych uczestników wszystkich czterech sektorów. Z tych wszystkich powodów warto obserwować zmiany, które będą dotyczyły Bytomia.

Pobudzenie lokalnych władz do nowego sposobu myślenia i działania będzie się odbywało również za pomocą zastrzyku pieniędzy dla miasta, co pozwala na postawienie pytania: czy owo nowe myślenie i działanie nie byłoby możliwe bez wsparcia materialnego? Należy również podkreślić, że aktywność władarzy musi być skierowana zarówno wobec wewnętrznych użytkowników miasta, jak i musi wykorzystywać szanse wynikające z tego, że Bytom należy do sieci konurbacji i całego regionu. Postawienie zaś sobie celu pozyskania klasy kreatywnej nie może oznaczać zgody na gorsze traktowanie i brak upodmiotowienia dotychczasowych mieszkańców, nawet tych, którzy ani nie są wykształceni, ani nie są kreatywni, ani nie pracują w przemysłach kultury, ani nie są młodzi i perspektywiczni.

Bibliografia

1. Asheim B.T., Gertler M.: The Geography of Innovation: Regional Innovation Systems, in Fagerberg, J., Mowery, D., and Nelson, R. (eds.), The Oxford Handbook of Innovation. Oxford University Press, Oxford 2005, p. 291-317.
2. Aydalot P., Keeble D. (eds.): High technology industry and innovative environment: The European experience. Routledge, London 1988.
3. Billert A.: Założenia, modele i planowanie dla polityki rozwoju miast. Próba konfrontacji dwóch światów jednej Unii Europejskiej, [w]: K. Derejski, J. Kubera, S. Lisiecki, R. Macyra (red.): Deklinacja odnowy miast. Z dyskusji nad rewitalizacją w Polsce. Wydawnictwo Naukowe WNS UAM, Poznań 2012, s. 21-56.
4. Camagni R.: Innovation networks: spatial perspective. Belhaven-Pinter, London 1999, p. 3.
5. Europolis, Miasta uczące się. Raport. Warszawa 2015.
6. Grzeszczak J.: Bieguny wzrostu a formy przestrzeni spolaryzowanej. Prace geograficzne, 173, Continuo, Wrocław 1999, s. 41.
7. Healey P.: Creativity and Urban Governance. Policy Studies, DISP, 158, 2004, p.11-20.
8. Lambooy J.: Structural change: economic and geographical perspective, [in:] A. Kukliński, Baltic Europe in the perspective of global change. Oficyna Naukowa, Warszawa 2006.
9. Landry C.: The Creative City: A toolkit for urban innovators, Earthscan, London 2000.
10. Lorens P.: Metodologia planowania działań rewitalizacyjnych, na Seminarium „Rewitalizacja obszarów miejskich”, Gdańsk, 22 sierpnia 2006.
11. MGiP, Przewodnik dotyczący kryteriów planowania oraz zarządzania projektami dotyczącymi rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich, przemysłowych i powojennych w ramach ZPORR finansowanego ze środków Funduszy Strukturalnych, Warszawa, październik 2004.
12. Rogowska M.: Przestrzeń publiczna w rozwoju kreatywnych miast. Biblioteka Regionalisty, nr 13/2013, s. 179-188.
13. Siebel W.: Wesel Und Zukunft der Europaichen Stadt. DISP, Nr. 141/2000, s. 28-34.

14. Bendyk E., Bonikowska M., Rabiej P., Romański W.: Energia nowego miasta, [w:] Raport. Przyszłość miast. Miasta przyszłości, ThinkThank RWE, www.rwe.pl.
15. Caragliu A., Del Bo C., Nijkamp P.: Smart Cities in Europe, ftp://zappa.ubvu.vu.nl/20090048.pdf.
16. <http://bytom.praca.gov.pl/-/1332151-stopa-bezrobocia-w-2015-roku>
17. http://suw.biblos.pk.edu.pl/resources/i2/i5/i1/i2/r2512/PorebskaM_PotrzebiePiekna.pdf
18. <http://ww2.unhabitat.org/campaigns/governance/Principles.asp>.
19. http://www.carloratti.com/wp-content/uploads/2015/07/20150414_EuroAsiaIndustry.pdf
20. <http://www.gdrc.org/u-gov/indicators.html>
21. <https://www.youtube.com/watch?v=HBmo0R0a2uU>
22. Miejska Strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2006-2020. www.bytom.pl
23. Program rewitalizacji Bytomia na lata 2007-2020, www.bytom.pl
24. Strategia Rozwoju Bytomia 2020+. www.bytom.pl
25. www.bytomodnowa.pl
26. Wytyczne w zakresie przygotowania Lokalnych Programów Rewitalizacji, przygotowane przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym dla województwa dolnośląskiego na lata 2007-2013, <http://dolnyslask.pl/default.aspx?docId=3560>
27. Zaborska-Jagiello A.: Kreatywne środowisko jako katalizator rewitalizacji. http://suw.biblos.pk.edu.pl/resources/i3/i8/i3/i7/i1/r38371/ZaborskaJagielloA_Kreatywne_Srodowisko.pdf

Abstract

The main question of the article is development of the city, which is facing serious problems. Whether the city will implement creative development strategy, must incorporate the principles of sustainable development and local governance. Important is complexity revitalization strategy.